

hans klarsynta kritik av de nya perspektiven, gör att han själv tillför viktiga perspektiv.

Sandnes bok är uppdaterad, pedagogisk och full av goda textanalyser. Sandnes visar hur viktigt det är för bibelforskare att också syssla med ”den tredje uppgiften”. Oavsett om man håller med honom i hans slutsatser eller inte finns här en hel del matnyttigt – inte enbart för den intresserade lekmannen utan även för den initierade forskaren.

Mikael Tellbe, ALT

FRIEDERIKE SCHÜCKING-JUNGBLUT

*Macht und Weisheit: Untersuchungen zur politischen Anthropologie
in den Erzählungen vom Absalomaufstand*

FRLANT 280, Vandenhoeck & Ruprecht, 2020, inbunden, 256 sidor,
SEK 767, ISBN: 9783525571446

Denna monografi, den publicerade versionen av författarens doktorsavhandling från Ruprecht-Karls-Universität Heidelberg, analyserar beskrivningen av maktspelet i berättelserna om Absalom i 2 Sam, med fokus på Absaloms revolt mot David i 2 Sam 13:1–19:40. Varför får denna episod så mycket plats i berättelsen om David, och vilket budskap vill den förmedla läsaren?

Kapitel 1 beskriver forskningssituationen. Schücking-Jungblut klargör att hon ser berättelsen om Absaloms revolt som ett historiskt minne, men där personerna är fiktivt gestaltade. Berättelsen beskriver ett politiskt och personligt maktspel. I denna berättelse är David huvudpersonen, och alla handlingar refererar i slutändan till honom och hans förhållande till sin son Absalom. Runt David finns ett fascinerande persongalleri av bipersoner.

Schücking-Jungblut läser 2 Sam 13:1–19:40 utifrån ett redaktionskritiskt perspektiv, där hon tar hänsyn till textens gradvisa tillkomst. Hon tolkar sedan texten utifrån ett politiskt-antropologiskt perspektiv. I praktiken betyder detta att hon, med utgång från bibeltexten, undersöker hur makt framställs och vad berättelsen i sin helhet säger om mänskliga maktrelationer. Som bokens titel antyder finns här två maktcenter:

den kungliga makten som de agerande huvudpersonerna David och Absalom har, och den visa eller rådgivande makten som många av biper­sonerna har i olika grad: Jonadab, som beskrivs som ”mycket vis”, Joab, Davids härförare, den visa kvinnan i Tekoa, och naturligtvis de konkur­rerande rådgivarna Achitofel och Hushaj.

Kapitel 2–6 är tillägnade de olika textavsnitten. Alla kapitel är likadant utformade. Del 1 ger en överblick av textens struktur, del 2 ut­gör en lång och detaljerad diskussion av dess gradvisa tillkomst, och del 3 diskuterar hur stycket porträtterar makt. Varje kapitel avslutas med en god sammanfattning av vilka maktstrukturer som texten visar. Det finns ett noggrant och hjälpsamt utformat appendix i slutet av boken med Schücking-Jungbluts egna översättning av texten och där de olika text­lagren är klart markerade.

Kapitel 2 analyserar 2 Sam 15:30–37 och 16:15–17:23, det vill säga scenerna där de två huvudpersonerna rådfrågar sina respektive rådgivare. Schücking-Jungblut identifierar fyra textlager: ett grundskikt där Achi­tofel står i centrum, ett första kompletterande skikt där Hushajs roll har förstorats (t.ex. 17:8–13) och där de båda rådgivarna konkurrerar med varandra, ett ytterligare kompletterande skikt som bland annat intro­ducerar läsaren till incidenten med Davids bihustrur (16:21–23), samt ett tunt lager som utgör smärre tillägg som korrigerar styckets teologi (15:31b; 17:14b, i andra textavsnitt finns belägg för ytterligare ett kom­pletterande redaktionsskikt).

Den avslutande diskussionen om samspelet mellan makt och vishet visar bland annat hur David hela tiden har övertaget. Detta visas på flera sätt. För det första, medan David och Hushaj kallar Absalom ”kung” när de talar med varandra reserverar berättaren den titeln till David. På detta sätt signaleras vem som är den verkliga härskaren. På ett liknande sätt kallas Achitofel ”rådgivare” medan Hushaj kallas ”Davids rådgivare”, vilket igen indikerar till läsaren på vilken sida Hushaj står och vem läsaren bör lita på. För det andra agerar David hela tiden som kung, samtidigt som Absalom måste agera mot honom. Trots att det är Absalom som gör revolt behåller David mycket av agensen i berättelsen.

För det tredje är David målinriktad och använder sig av sin rådgivare för att fatta egna beslut och sätta sin plan i verket. Detta kontrasteras med Absalom, som har två rådgivare utan att det förbättrar hans situation – snarare tvärtom; han tvingas välja mellan dem och väljer då fel. För det fjärde hänger rådets kvalitet och pålitligheten samman med rådgivarens lojalitet. Det viktigaste är inte att ha en vis rådgivare utan en lojal rådgivare! Slutligen visar denna text den makt som rådgivare kan utöva. Om härskaren har förtroende för dem kan de – trots att de verkar i det fördolda – påverka rikets väl och ve i högsta grad. Samtidigt har de ingen egen makt. Om de förlorar härskarens tillit kan de inte göra någonting.

Kapitel 3–6 fortsätter på samma sätt att diskutera de maktförhållandena som texten speglar. I kapitel 3 diskuterar Schücking-Jungblut Amnons våldtäkt av Tamar, Absaloms hämndmord på Amnon, och Absaloms flykt till sin mors släkt i Geshur (2 Sam 13). I detta kapitel fungerar Jonadab som rådgivare. I kapitel 4 avhandlas Absaloms återkomst till Jerusalem (1 Sam 14). I detta stycke agerar Joab och den visa kvinnan från Tekoa rådgivare. I kapitel 5 redogörs för Absaloms revolt och Davids flykt från Jerusalem (2 Sam 15:1–12). I denna text saknas rådgivare, vilket leder till att både David och Absalom fattar felaktiga beslut. Slutligen handlar kapitel 6 om slutet på Absaloms uppror och Joabs roll i Absaloms död (mord eller politisk nödvändighet, 2 Sam 17:24–19:9).

I kapitel 7 sammanfattar Schücking-Jungblut resultatet av sin studie. Vad karakteriserar varje textskikt, hur utvecklas synen på makt i de redigerade textavsnitten, och när författades de? Schücking-Jungblut vidhåller tentativt att det relativt korta grundskiktet, som är fokuserat på David, troligen skrevs redan i förexilisk tid. Det första kompletterande skiktet, som betydligt mer betonar Absalom, hans motivation och hans handlingar, samt betydelsen av visa rådgivare, härstammar förmodligen från persertiden. Detsamma gäller antagligen för det andra och det tredje kompletterande skiktet, där porträttet av rådgivarnas makt över den kungliga familjen gradvis fördjupas och förstärks.

Schücking-Jungblut vänder sig sedan till själva maktstrukturerna och summerar vad som karakteriserar de ”mäktiga” (det vill säga David och Absalom) och de ”visa” (det vill säga alla rådgivare). De båda grupperna samverkar i det politiska maktspelet. Kungarna behåller dock alltid den största makten. På detaljnivå har David hela tiden övertaget, även i de texter där Absalom verkar ha både makt och agens, eftersom Samuelsböckerna i deras helhet vidhåller Davids roll som grundare av Judas kungadöme. Vad det gäller de så kallade visa är deras makt reell, men samtidigt inskränkt. De har makt och de mäktiga tjänar på att dra nytta av dem. Samtidigt är lojalitet och tillit de största faktorerna som begränsar deras inflytande. Om en härskare inte kan lita på de visas lojalitet så väljer de vist att förkasta de visas råd. Med andra ord har de visa bara makt så länge de mäktiga ger dem den.

Detta är en mycket välskriven och välstrukturerad monografi som bygger på ett gediget exegetiskt arbete. Samtidigt är den, som alla redaktionsstudier, spekulativ. Den gradvisa textuella tillväxt som Schücking-Jungblut tillskriver texten är möjlig, men inte den enda möjliga. Även om man väljer att inte acceptera den redaktionskritiska modell som Schücking-Jungblut för fram fördjupar hennes diskussion av maktspelet i 2 Sam vår förståelse för texten i dess slutgiltiga form i MT. När det gäller språket är tyskan ibland, i min smak, onödigt komplicerad, dock hjälper bokens klara struktur de läsare som ibland måste brottas med tyskans meningsbyggnad. Jag kan varmt rekommendera denna bok.

Lena-Sofia Tiemeyer, ALT

KIM SEYOON

Paul's Gospel for the Thessalonians and Others

Tübingen: Mohr Siebeck, 2022, inbunden, xiii + 520 sidor,

SEK 2159, ISBN 9783161611551

Det här verket är en samling av 18 essäer där aposteln Paulus evangelium är den förenande länken. Även om författaren utgår från Tessa-lonikerbrevet täcker kapitlen ett antal andra paulinska texter. Till följd